

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА
КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Піщана В.М.
Навчальна дисципліна	Психологія обдарованості та індивідуальності
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія», «Психологія бізнесу»
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Галузь знань	05 «Соціальні і поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Навчальна дисципліна є вибірковою. Метою навчальної дисципліни сформувані уявлення щодо методологічних, науково-методичних, прикладних проблем психології творчості; вивчити підходи до розуміння психологічних аспектів творчої діяльності, засоби психологічного дослідження творчості, креативності, обдарованості, шляхи управління творчим потенціалом особистості. Формування системи знань щодо саморозвитку особистості, забезпечити на цій основі формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль

Методи дослідження творчої діяльності

Тема 1. Предмет і методи психології творчості та індивідуальності.

Поняття обдарованості та індивідуальності, їх загальні характеристики, предмет та завдання навчальної дисципліни. Загальна характеристика рівнів розвитку творчих здібностей. Особливості розвитку творчих здібностей особистості на різних вікових етапах.

Тема 2. Підходи до вивчення творчості та індивідуальності у вітчизняній науці та зарубіжній психологічній психології. Обдарована дитина.

Загальна характеристика обдарованої дитини. Теорії обдарованості. Різновиди обдарованості. Діагностика обдарованої дитини. Феномен “вундеркінда”. Діти Індіго, їх психологічні особливості та прояви творчості. Творча обдарованість у дитинстві.

Тема 3. Методи навчання та розвитку обдарованості. Психологічний механізм розвитку креативності.

Соціально-психологічні проблеми дитячої обдарованості. Індивідуальна специфіка психічних пізнавальних процесів. Методи психолога – педагогічної роботи з батьками обдарованих дітей. Форми навчально-розвивальної роботи з обдарованими дітьми.

Тема 4. Творчі здібності (креативність) та індивідуальність.

Поняття “талант” та “талановита особистість” , «індивідуальність» у психології. Психогенетика про вроджене і набуте в таланті. Талант та воля. Емоції в житті талановитої особистості. Спадковість і фізіологічні особливості індивідуальності.

Тема 5. Психологічний портрет талановитої особистості.

Творчий шлях талановитих людей. Механізми формування та розвитку індивідуальності. Аналіз індивідуальних розбіжностей. Індивідуально-психологічні особливості, як умова до різних видів діяльності.

Тема 6. Природа геніальності. Креативність у структурі загальних здібностей

Культурно-історичні передумови виникнення геніальності. Теорії геніальності. Особистість генія. Індивідуальність “математика” та “літератора”. Особливості творчого мислення.

Тема 7. Творча активність і хвороба.

Творча діяльність людей з особливими потребами. Психопатологія геніїв. Взаємозв'язок творчої активності і розладів мислення. Діагностика психічних відхилень та емоційних

розладів за допомогою проєктивних методик.

Тема 8. Методи розвитку творчих здібностей. Терапія творчістю.

Принципи роботи з обдарованими дітьми. Арт-терапевтичні методи роботи з клієнтами. Розвиток пізнавальних та творчих здібностей особистості засобами арт-терапії. Основи казкотерапії. Загальна характеристика танцювальної та музикотерапії. Теорія та практика ігротерапії. Робота з обдарованими дітьми

Програмні результати навчання

- ПР1.** Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПР2.** Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПР3.** Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПР5.** Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПР9.** Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- ПР10.** Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР12.** Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- ПР13.** Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПР16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Форми поточного та підсумкового контролю

При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: перевірка конспекту лекцій, опитування, оцінювання виступів студентів та їхньої участі у дискусії.
Формою підсумкового контролю є іспит, що включає в себе теоретичні та практичні завдання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен).
Підсумкові бали = Загальна кількість балів перед підсумковим контролем + Кількість балів за підсумковий контроль

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 - 100	Відмінно (зараховано)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (зараховано)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75 – 79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно (зараховано)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21 – 59	Незадовільно (не зараховано)	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінена числом балів, близьким до мінімального, при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки.
1 – 20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички

			роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.
--	--	--	---

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

- 1.Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей/ Диана Борисовна Богоявленская. –М., 2002. –197 с.
- 2.Выготский Л.С. Психология искусства. [Электронный ресурс]: учеб. пособ. / Л.С. Выготский. –М.: Академия. Режим доступа: www.gumer.info
- 3.Гузій Н.В. Психофізіологічні основи творчості: конспект лекції з курсу «Основи педагогічної творчості» / Наталія Василівна Гузій. –Київ, УДПУ ім. М.Драгоманова. – 1995. –18 с.
- 4.Здібності,творчість,обдарованість:теорія,методика,результати досліджень. За ред.МолякоВ.О.Житомир: Рута,2006.-320с.
- 5.Карпенко Н. А.Психологія творчості: навч. посібник / Н. А. Карпенко. –Львів: ЛьвДУВС, 2016. –156 с.
- 4.Клименко В.В. Психологія творчості / Віктор Васильович Клименко. –К.: Центр навчальної літератури, 2006. –480 с.
- 5.Лейтес Н.С. Способности и одаренность в детские годы / Н.С. Лейтес. –М., 1984. –128 с.
- 6.Лук А.М. Психология творчества / А.М. Лук. –М.:Просвещение, 1978. –246 с.
- 7.Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення / Олександр ЯковичМитник. –К.: Початкова школа, 2006. –104 с.
- 8.Навчання, виховання і розвиток обдарованої особистості: ретроспектива і перспектива: зб. наук. пр. –Переяслав-Хмельницький: Вид-во КСВ, 2010. –171 с.
- 9.Пономарев Я.А. Психология творчества. [Электронный ресурс]: учеб. пособ. / Я.А. Пономарев. М.: Изд-воМГУ. Режим доступа: www.koob.ru
- 10.Психологія творчості. Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ. –Одеса: Державний заклад ПНПУ ім. К.Д.Ушинського. –2010. –182 с.
- 11.Роменець В.А. Психологія творчості. [Електронний ресурс]: навч. посібник / В.А. Роменець –К.: Либідь. Режим доступа: www.Pidruchniki.ws
- 12.Рибалка В.В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості К.: Інформаційні системи, 2010. –215 с.

Додаткова:

- 1.Міщиха Л.П. Творчий профіль особистості Psychological Prospects Journal Editor. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
- 2.Психологія творчості: Навч. посібник / Автор укладач Т.В. Дуткевич. – Кам'янець-Подільський, 2003. – 216 с.
- 3.Робота практичного психолога з батьками обдарованих дітей // Обдарована дитина – 1999. – № 5. – С. 28 – 33.
- 4.Савчин М.В. /Духовний потенціал людини / М.В. Савчин. –2-ге вид.,перероб. і доп. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2014 . –507 с.
- 5.Яланська С. П. Психологія творчості: навчальний посібник / С. П. Яланська. –Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. –180 с.

Інформаційні ресурси:

- 1.Актуальні проблеми психології-<http://appspsychology.org.ua>
- 2.Електронна бібліотека НПН України -<http://lib.iitta.gov.ua>
- 3.Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України-<http://psychology-naes-ua.institute/>

4. Карпенко Н.А. Психологія творчості: навч. посібн./ Н.А. Карпенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 156 с. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/347/1/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Туриніна О.Л. Психологія творчості: навч. посібн. – К. МАУП – 2007 – 160 с. http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p08_52.pdf
7. Українська бібліотека - <http://ualib.com.ua/>
8. Черножук Ю.Г. Психологія творчості. Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ. – Одеса: Державний заклад ПНПУ ім. Ушинського . – 2010. – 182 с. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1851/1/%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>